40ste vergadering

Dinsdag 19 januari 1999

Aanvang 14.00 uur

Voorzitter: Van Nieuwenhoven

Tegenwoordig zijn 140 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Arib, Atsma, Augusteijn-Esser, Bakker, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Van Bommel, Bos, Brood, Buijs, Bussemaker, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Dankers, Van Dijke, Dijksma, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Van Dok-van Weele, Duijkers, Duivesteijn, Eisses-Timmerman, Essers, Feenstra, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, De Graaf, De Haan, Halsema, Hamer, Harrewijn, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Hillen, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kalsbeek-Jasperse, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Koenders, Kortram, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Mosterd, Nicolaï, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Smits, Spoelman, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Swildens-Rozendaal, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Visser-van Doorn, Van der Vlies, Van Vliet, Voorhoeve, M.B. Vos, O.P.G. Vos, Voûte-Droste, De Vries, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heren Van Aartsen, minister van Buitenlandse Zaken, Korthals, minister van Justitie, K.G. de Vries, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Borst-Eilers, vice-minister-president, minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de heer Ybema, staatssecretaris van Economische Zaken, en mevrouw Vliegenthart, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Bolkestein, wegens verblijf buitenslands;

Gortzak en Van Oven, wegens verblijf buitenslands, de gehele week.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: Ingekomen is een beschikking van de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal inzake aanwijzing van het lid Van der Knaap tot lid en het lid Verburg tot plv. lid in de Raadgevende Interparlementaire Beneluxraad.

Ik stel voor, deze beschikking voor kennisgeving aan te nemen.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: De overige ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Aan de orde is **het mondelinge vragenuur**, overeenkomstig artikel 136 van het Reglement van orde.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat de eerste reeks mondelinge vragen aan staatssecretaris Ybema op dit moment niet kan worden gesteld omdat de staatssecretaris nog in de Eerste Kamer aanwezig moet zijn. Er is contact opgenomen en hopelijk komt hij naar de Tweede Kamer voordat het vragenuur is afgelopen. Helemaal zeker daarvan ben ik echter niet. Mevrouw Vos is daarvan op de hoogte en wij zullen zien hoe het zich ontwikkelt.

Vragen van het lid Buijs aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, over **de problematiek van de verkeerde bedden in ziekenhuizen**.

□

De heer **Buijs** (CDA): Voorzitter! ''Voor de zorg is de grens bereikt''. En: ''Het ziekenhuis is geen opvangtehuis voor demente bejaarden''. En: ''Ik wil niet langer de verantwoordelijkheid overnemen van een falende overheid''. Dit waren de woorden van prof. Ligthart van de afdeling geriatrie van het Slotervaartziekenhuis in de Volkskrant van 2 januari jl., herhaald in het radioprogramma ''Dingen die gebeuren'' van 12 januari jl.

In het Slotervaartziekenhuis worden 7 van de 24 bedden op de

geriatrieafdeling permanent bezet door uitbehandelde demente bejaarden die niet overgeplaatst kunnen worden naar verpleeghuis of thuiszorg. Dit betekent dat er gemiddeld ongeveer 80 patiënten per jaar niet opgenomen kunnen worden. Wat daarmee gebeurt, is onbekend. Maar ook op andere afdelingen liggen uitbehandelde patiënten te wachten op opname in een verpleeghuis. Deze problematiek doet zich het sterkste voor in het westen van het land – 30% in de Noord-Hollandse regio, meldde de KRO – waar ook nog eens een keer een groot personeelstekort is. Tijdens het reces hebben wij kunnen vernemen dat dat tekort zelfs heeft geleid tot het sluiten van afdelingen. Wij naderen kortom de kritische grens van voldoende opname-capaciteit. Nu lopen de schattingen landelijk gezien fors uiteen. De Nederlandse vereniging voor ziekenhuiszorg spreekt van 1200 bedden die ongewenst bezet blijven. Het ministerie van VWS zou een raming geven van ongeveer 400 bedden. Weliswaar is er geld beschikbaar voor het uitbreiden van verpleeghuiscapaciteit en het verbeteren van de privacy, maar tegelijkertijd is er een sterke vertraging in de realisatie van verpleegunits in verzorgingstehuizen. Bovendien zijn de demografische ontwikkelingen zodanig dat het aantal demente bejaarden sterk toeneemt.

In dit kader wil ik de volgende vragen stellen aan de bewindslieden. Ik stel de vragen aan de staatssecretaris, maar ze hebben ook een raakvlak met het beleidsterrein van minister Borst.

1. Welke oplossing hebben de bewindslieden nu voor het probleem van het Slotervaartziekenhuis?

2. Kunnen de bewindslieden van VWS meer exact de omvang van de verkeerdebeddenproblematiek in ziekenhuizen aangeven?

3. Wil de staatssecretaris toezeggen voorlopig de verdere reductie van verzorgingstehuis-plaatsen te stoppen in afwachting van een oplossing van dit probleem?

4. Achten de bewindslieden het nodig de beddencapaciteit voor geriatrie uit te breiden?

De **voorzitter**: De heer Buijs zei dat zijn vragen ook aan de minister zijn gesteld. Ik weet echter niet beter dan dat zij alleen aan de staatssecretaris zijn gesteld, want zo is het schriftelijk bij mij gemeld.

□

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Mevrouw de voorzitter! Er is de afgelopen weken en maanden in de publiciteit aandacht geweest voor het tekort aan verpleeghuisbedden, onder andere voor dementerenden, maar overigens niet alleen voor dementerenden.

Zoals de heer Buijs weet, zijn wij op dit moment druk bezig om samen met de sector een plan van aanpak wachtlijsten in de zorgsector ook in de care op te stellen, zoals dat het vorige jaar reeds voor de curatieve zorg is opgesteld. Een belangrijke reden daarvoor is natuurlijk dat wij tekorten in de zorg constateren. Dat is ook een van de belangrijke redenen dat in het regeerakkoord extra geld is uitgetrokken om de zorg voor ouderen verder uit te breiden. Dat betreft dan niet alleen de verpleeghuiscapaciteit, maar ook de thuiszorg en verzorgingshuis-capaciteit. Een van de kernpunten van de benadering die wij gekozen hebben, ook in de afspraken met het veld in het kader van de meerjaren-afspraken, is om per regio te kijken wat primair noodzakelijk is, omdat de problematiek, zoals in Amsterdam bij tekorten aan verpleeghuisbedden voor dementerenden, niet in iedere regio precies hetzelfde is. De prioriteiten die gesteld worden, zullen dus ook heel nadrukkelijk moeten aansluiten bij de geconstateerde problematiek in de regio. Wat wij doen aan de problemen in Amsterdam is tweeledig. Enerzijds is dat de komende jaren uitbreiding van de middelen die beschikbaar zijn en anderzijds een zodanige inzet van die middelen dat het aansluit bij de geconstateerde problematiek in de regio, zodat de problemen ook aangepakt kunnen worden.

De heer Buijs heeft gevraagd naar de omvang van de verkeerdebedden-problematiek. In de betreffende radio-uitzending zijn inderdaad heel veel cijfers de revue gepasseerd. Ik heb ook geprobeerd na te gaan waardoor het precies veroorzaakt werd. Wat toch een belangrijke reden is van al die verschillende cijfers zijn de verschillende definities die gehanteerd zijn. Een ''verkeerd bed'' – en het klinkt een beetje raar, want een bed is toch altijd een bed – is een bed in een ziekenhuis dat gefinancierd wordt uit de AWBZ, omdat degene die op dat bed ligt al langer dan drie maanden in het ziekenhuis verblijft. In theorie heet dat een verkeerd bed. Het gebeurt ook dat men in de situatie dat mensen nog in een ziekenhuis zijn op het moment dat zij niet meer de indicatie voor de ziekenhuisopname hebben, bijvoorbeeld de eerste week na een opname, van een verkeerd bed spreekt. Maar de formele definitie geldt pas na drie maanden. Dat leidt dus ook tot een lager aantal van die bedden dan wanneer je dat ruimer definieert. In de schatting van het departement zijn er op dit moment 250 bedden verkeerd bezet in strikte zin.

De heer Buijs heeft ook gevraagd of wij de reductie van de verzorgingshuisplaatsen, zoals die de afgelopen jaren is ingezet, zouden willen stopzetten. Ik wijs hem er nogmaals op dat met de extra middelen die de komende jaren beschikbaar zijn, in de regio overwogen kan worden om de reductie te verminderen dan wel een soortgelijke capaciteit verzorgings-huizen te realiseren. Dat is dus een zaak die in de regio op basis van de prioriteitenstelling daar en op basis van de ontwikkeling van de zorgvraag daar zal worden bepaald.

□

De heer **Buijs** (CDA): Mevrouw de voorzitter! Ik dank de staatssecretaris voor haar antwoorden. Natuurlijk is het mij bekend dat de oplossing van deze problematiek een zogenaamde ketenbenadering vergt. Wij hebben daar eerder over gesproken. Het is echter ook zo dat het tellen van de ''verkeerde bedden'' niet alleen een probleem van de definiëring van zulks is. Als iemand opgenomen is in een ziekenhuis, op een bed uitbehandeld en wel, betekent dit ook dat er een obstructie komt in de toelating van nieuwe patiënten. Dit veroorzaakt ook wachtlijstproblemen. Het is mede in het belang hiervan dat ik die vraag gesteld heb. Het verkeerde bed is in de eerste plaats natuurlijk een probleem voor degene die erin ligt, omdat hij niet de zorg krijgt die hij eigenlijk nodig heeft. Het is echter ook een groot probleem voor de doorstroming in een ziekenhuis.

Er is in dit verband een vraag waarop ik nog geen antwoord gekregen heb. Er is een acuut

probleem gemeld door het Slotervaartziekenhuis. Ik heb nog niet gehoord of de staatssecretaris voor dit specifieke probleem een oplossing wil creëren, bijvoorbeeld door een wat grotere capaciteit van de geriatrie op die plaats dan op dit moment gebruikelijk is. Zij zei dat zij voor een regionale benadering kiest en ik heb haar ook horen zeggen dat verzorgingshuizen wat meer zelf de totale capaciteit in hun regio mogen bepalen. Ik ben blij met deze toezegging, omdat in het JOZ nog steeds een reductie tot 103.000 bedden staat. Als dit geen duidelijke richtlijn van het ministerie is, is dat winst om de hele keten juist in de regio te versterken.

Graag hoor ik dus wat de staatssecretaris doet aan het acute probleem in het Slotervaartziekenhuis. Graag krijg ik een antwoord op de vraag over de geriatrie. Graag krijg ik ook de bevestiging van mijn vermoeden dat de verzorgingshuiscapaciteit regionaal bepaald mag worden.

□

Staatssecretaris **Vliegenthart**: Voorzitter! Bij de besteding van de volumegroei aan thuiszorg, verzorgingshuiscapaciteit, verpleeghuiszorg of persoonsgebonden budget stelt men de komende jaren inderdaad in de regio de prioriteiten. Dit kan men doen op basis van de ontwikkeling van de vraag in de regio. Het extra geld kan dus gebruikt worden om de voorziene capaciteitsreductie bij te buigen.

De geriatrische afdelingen van algemene ziekenhuizen zijn niet bedoeld voor permanente zorg. Wij hebben net gesproken over het tekort aan capaciteit voor mensen die langdurig zorg nodig hebben. De volumegroei is ook primair bedoeld voor de groep mensen die in de care, dus de via de AWBZ gefinancierde zorg, een plaats nodig hebben. Ik wil dus liever de geriatrische afdelingen gebruiken waarvoor zij nodig zijn, namelijk om kortdurend te onderzoeken wat iemands problemen zijn, en vervolgens de behandeling geven in de voorzieningen die hiertoe geëquipeerd zijn, dan de geriatrische afdelingen tot een verpleeghuis nieuwe stijl te ontwikkelen. Dit is niet de bedoeling van het beleid.

Het laatste wijst erop dat de heer Buijs er gelijk in heeft dat in de zorg een ketenbenadering nodig is. Ik wijs erop dat men in Amsterdam hiermee bezig is. Men is met de geïntegreerde indicatiestelling op de goede weg. Men is met het afstemmen van de voorzieningen op de goede weg. Nog nergens in ons land gaat het perfect, maar men is daar op een goede manier bezig. Dit moet ertoe leiden dat het zorgaanbod in de regio Amsterdam gaat aansluiten bij de vraag.

Ten slotte wijs ik erop dat de gemiddelde wachttijd van dementerenden in ziekenhuizen in Amsterdam weliswaar lang is, maar is afgenomen ten opzichte van 1997. De wachttijd om van een ziekenhuis in een verpleeghuis geplaatst te worden is korter dan die wanneer men thuis op verpleeghuiszorg wacht. De problemen bestaan dus niet alleen bij de ziekenhuizen. Ook dit illustreert de noodzaak om via een samenhangende benadering eruit te komen.

Ik weet dat dit probleem de aandacht van de Kamer heeft, want ik heb over dit onderwerp eerder al vragen van onder anderen mevrouw Arib mogen beantwoorden. Ik hoop dat wij hier niet iedere week staan om met elkaar te praten over de noodzaak om er wat aan te doen, want ik ben er voluit van overtuigd dat het nodig is.

Vragen van het lid M.B. Vos aan de staatssecretaris van Economische Zaken, over **de handelsmissie naar China en het al dan niet aan de orde stellen van de mensenrechtensituatie tijdens dit bezoek**.

□

Mevrouw **Vos** (GroenLinks): Mevrouw de voorzitter! De staatssecretaris van Economische Zaken vertrekt morgen naar China. Hij leidt een handelsdelegatie. Uit het dagblad Trouw van vandaag hebben wij begrepen dat hij niet van plan is de mensenrechten aan de orde te stellen, want ''daar draait het deze keer helemaal niet om'', zo citeert Trouw de staatssecretaris.

Voorzitter! Ik vind dat niet acceptabel. De mensenrechtensituatie in China verslechtert aanzienlijk. Niet voor niets zit een groep Chinezen al bijna twee weken in hongerstaking op het Plein voor deze Kamer. Ondanks de ondertekening van een aantal internationale verdragen, waaronder het Verdrag voor burgerlijke en politieke vrijheden, worden mensen opgepakt die een nieuwe politieke partij willen oprichten of een mensenrechtenorganisatie willen stichten. Deze mensen worden tot zeer lange gevangenisstraffen veroordeeld. Ook horen wij dat protesten van boeren tegen het niet uitbetalen van lonen of tegen corruptie hard onderdrukt worden. Daarbij vallen gevonden en worden arrestaties verricht.

Ik zou derhalve de volgende vragen aan de staatssecretaris willen stellen.

1. Heeft de staatssecretaris kennisgenomen van het artikel ''Ybema breekt beloften over mensenrechten'' in Trouw van vandaag?

2. Is het juist dat de staatssecretaris niet van plan is mensenrechten aan de orde te stellen tijdens zijn handelsmissie naar China?

3. Als dit inderdaad zo is, staat die opstelling dan niet haaks op de eerder gedane toezeggingen in Brazilië om tijdens handelsmissies standaard democratiseringsprocessen aan de orde te stellen? En betekent dit dan geen breuk met eerdere toezeggingen van het kabinet dat bij welke missie naar China dan ook, mensenrechten en democratiseringsprocessen aan de orde zullen worden gesteld?

4. Is de staatssecretaris bereid om gezien de recente toename van schendingen van mensenrechten in China het thema mensenrechten aan de orde te stellen?

5. Is de staatssecretaris ook van mening dat dit bij alle missies naar China een punt van gesprek moet zijn?

□

Staatssecretaris **Ybema**: Mevrouw de voorzitter! Morgen hoop ik naar China te vertrekken met een delegatie van het MKB. Er gaan 18 bedrijven mee. De missie is bedoeld om goede voorwaarden te scheppen voor de participatie van het Nederlandse midden- en kleinbedrijf in de Chinese markt. Deze missie strekt er bovendien toe de parallelle economische missie voor te bereiden die tegelijkertijd met de Koningin in april China zal bezoeken.

Mevrouw Vos refereert aan een artikel dat vanmorgen verschenen is